

Coco Deco

JOSEP MARIA SUBIRACHS

*Notre modernité s'épuise,
notre modernité se meurt...
mélancoliques, nous prenons
congé de ce monde de l'échec,
de ce présent familial qui
appartient déjà au passé de
nos rêves.*

Élie Théofilakis.

Ja fa més de vint anys que Gabrielle Chanel, més coneguda per Coco Chanel, desapareixia junt amb altres protagonistes de la modernitat: Le Corbusier, Mies Van der Rohe, Walter Gropius, Igor Stravinsky, Hans Arp i Pablo Picasso. Però el que vull destacar aquí és que la vertadera Coco Chanel no era aquella que sortia freqüentment, des de 1954, a les cobertes de la revista «Elle», sinó la dona que, en una carrera espectacular, havia treballat, lluitat i triomfat entre 1913, any en que obrí la primera «boutique», i 1939, inici de la segona gran guerra.

Aquesta dona singular va néixer en un racó perdut de la França rural, en el departament de Cévennes, el 1883, i partint de zero va saber intelligentment avançar en l'escala social gràcies a la seva creativitat i també valent-se dels homes de la seva vida: Etienne Balsan, Arthur Capel, el gran duc Dimitri, el poeta Reverdy, el duc de Westminster

Bend'Or i el dissenyador Iribe. Així la seva estrella va poder brillar a París al costat de Diaghilev, Picasso, Cocteau, Stravinsky, Laurens, Max Jacob, Colette, Dalí, Joséphine Baker, Fernand Léger...

El 1954, nou anys després del fi de la guerra, va tornar a París per a tornar a triomfar una altra vegada, competint amb el creador que llavors dominava el món de la moda i que havia recuperat la tradicional femeneïtat per a l'alta costura: Christian Dior.

Durant els deu anys d'aquest exili, els francesos van tenir temps d'oblidar les íntimes relacions que, en l'ocupació havia tingut amb un oficial alemany, l'únic home que no va ser per a ella un graó per a pujar, sinó, més aviat un entrebanc desafortunat.

La segona aparició de Chanel a la vida activa de París després del llarg silenci coincideix amb la meua joventut, i per això la meua generació va tenir d'ella una opinió poc afortunada. Per a nosaltres Chanel, amb el seu célebre vestit jaqueta, era la modista que vestia quasi d'uniforme les dones burgeses dels anys cinquanta i seixanta. Aquest vestit que passaria a la història quan el vàrem veure que a Dallas el portava Jackie Kennedy, tacat de sang, en aquell tràgic 22 de novembre de 1963.

Però la gran Chanel va ser la que, juntament amb Paul Poiret, va alliberar de la cotilla a la dona, va fer barrets sense plomes ni ornaments el 1912. L'any 1913 va treure el vestit esport, va adaptar a la gran moda el teixit de punt, va col·laborar amb els ballets russos dissenyant el vestuari del «Train bleu», va inventar la moda unisex, va propagar el cabell «à la garçonne», va dissenyar joies d'una espectacular simplicitat i el 1920 va treure, en un flascó extremadament simple que contrastava amb les cursileries pròpies del ram, el perfum número 5 (l'habitual de Marilyn Monroe).

Coco Chanel, injustament valorada, és sens dubte una creadora indiscutible d'aquest moment brillant i frenètic, cant del cigne de la modernitat, que fou l'etapa històrica que va transcórrer entre les dues guerres l'estil de la qual s'ha convingut en anomenar Art Déco. Estil complex si pensem que va de l'esvàstica nazi al gratacel Chrisler, del charleston a Pau Gargallo, de l'E. U. R. romà al GATCPAC barceloní, d'Albert Speer a les «maderes de Oriente»...

Coco Chanel és una d'aquelles dones que han tingut un paper destacat, amb una aparença de frivolitat, en la història dels darrers cent anys, com són Lou Salomé, Alma Malher, Misia Godebska, Tamara de Lempicka o Gala Dianaroff. Naturalment en un altre nivell es troben Virginia Woolf, Maria Curie, Marguerite Rourcenar, Barbara Hepworth, Eva Duarte, Mercè Rodoreda, Colette, Frida Kalho... I en un Olimp especial, una llarga llista d'estrelles de l'escena i de la pantalla com Sarah

1927

Bernhardt, Margarida Xirgu, Greta Garbo, Marilyn Monroe, Maria Callas...

Finalment, el 10 de gener de 1971 Chanel desapareixia, aquesta vegada per sempre, coincidint amb la mort del moviment modern que ella havia ajudat a configurar, i s'iniciava el que, potser d'una manera provisional, hem anomenat postmodernitat. Terme que molts creuen poc afortunat però, tenint en compte que altres estils tenen noms que en el seu origen eren ben poc atractius com gòtic, barroc, rococó, manelí, impressionisme, dadà o «tachisme», és possible que el terme postmodernitat sigui definitivament acceptat per anomenar el que, més que un estil, és el començament d'una nova època.